

МАЪЛУМОТНОМАИ ТАҲЛИЛӢ

Иттилоот дар ададҳои шартӣ оварда шуда аз асл фарқият доранд ва барои паҳн намудани он мамнӯъ шуморида мешавад.

Ширкати маркетингии Тоҷикистон «ТJ» тибқи супориши мизоч, оид ба таҳлили натиҷаи фаъолияти «Ташкилот» дар самти интиқоли маблағхоро зеро иҷроиш қарор дода аз натиҷааш чунин маълумот медиҳад.

Бо мақсади иҷроиши дархост, нишондиҳандаҳои асосии Муассиса вобаста ба интиқоли маблағҳо дар нимсолаи аввали соли 2019 зеро таҳлил қарор дода шуданд.

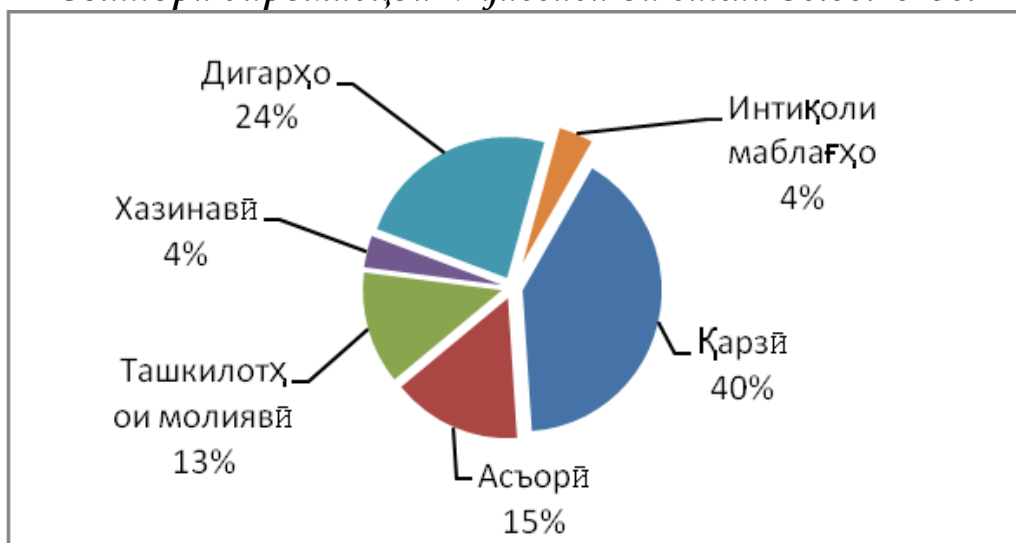
Маҷмӯи маблағҳои интиқолишуда аз ҷониби ҶСК «Ташкилот» дар давоми 6-моҳи соли 2019 (бе қишодани суратҳисобҳо)

Асъор	Маблағи интиқоли воридшудаи пардохтгардида	Маблағи интиқоли ирсолшуда	Даромад аз интиқол
Доллари ИМА	90 289 388	23 719 250	4 655 548
Рубли рус	3 770 316 877	919 779 151	3 052 826
Евро	220 154	123 989	5 001
Сомонӣ	84613	0	0
Ҷамағӣ бо сомонӣ	1 044 566 431	263 304 948	7 713 375

Чи тавре, ки аз қадвали боло бармеояд, маблағҳои интиқолшаванда асосан бо рубли русӣ ба амал бароварда мешаванд, ки ин аз нисф зиёди ҳаҷми маблағҳои интиқолшавандаро ташкил медиҳад. Маблағҳои ирсолшаванда назар ба маблағҳои пардохтшаванда **25%-ро** ташкил додааст. Дар маҷмӯъ бошад, давоми ин давра бо муодил ба маблағи **271 млн. доллари ИМА** маблағҳо интиқол дода шуданд, ки аз он **216 млн. доллари ИМА** пардохт гардидааст, **55 млн. доллари ИМА** ирсол карда шудааст.

Даромад аз ин амалиёт маблағи **7,7 млн. сомонӣ** буда **4%-и** маҷмӯи даромадҳои Муассисаро ташкил медиҳад.

Сохтори даромадҳои Муассиса ба санаи 30.06.2019с.

Гарчанде, ки даромад аз интиқоли маблағҳо дар маҷмӯъ 4%-и даромади низоми ҶСК «Ташкилот»-ро дар давраи таҳлилшаванда ташкил медиҳад, лекин дар филиалҳо ин таносуб шакли дигар дорад.

Масалан чунин даромад дар тавозуни филиали Муассиса дар н. Ҳисор-15%, Шаҳритус-28%, Фархор-14%, Рӯшон-14%, Роғун-5%, Ҳамадонӣ-11% ва Восеъ-2%-и ҳиссаи умумии даромадҳои онҳоро ташкил медиҳад.

Соли 2018 ҳиссаи ҶСК «Ташкилот» дар бозори интиқоли маблағҳои ҷумҳурӣ 21%-ро ташкил кард ва ба маблағи 57*(шартӣ) млн. доллари ИМА баробар буд. Дар кишвар бошад, ин нишондиҳанда ба охири соли 2019 маблағи 3 млрд. доллари ИМА-ро ташкил дод, ки ба 45,4%-и Маҷмӯи маҳсулоти дохилии Тоҷикистон баробар мебошад.

Ба ҳисоби миёна ҶСК «Ташкилот» аз фаъолияти интиқоли маблағҳо бо арзиши 0,54%-и солона даромад гирифта бошад, аз он 0,33% хароҷоту андоз ва боқимонда 0,21% фоидаи софи Муассиса ба шумор меравад. Вазни миёнаи як интиқол ба ҳисоби миёна бо муодил ба 60-доллари ИМА баробар аст.

Дар соли 2018 бошад ҳиссаи ҶСК «Ташкилот» дар бозори интиқоли маблағҳои кишвар 30%, соли 2017 ба андозаи 40%, ва соли 2016 дар ҳаҷми 42% қарор гирифта буд ва гувоҳи аз он метод, ки солҳои қабли мавқеи Муассиса дар ин бахш нисбатан бештар буд. Албата бояд ба назар гирифт, ки тӯли солҳои охир бинобар сабаби зиёд шудани марказҳои хизматрасонии дигар Муассисаҳо, мавқеи ҶСК «Ташкилот» нисбатан коҳиш ёфтааст, вале аз дигар тараф, саривақт таъмин нашудани сохторҳои амалиётӣ бо воситаҳои пулӣ, қувваи барқ, алоқа ва дигар омилҳо боиси паст шудани ҳаҷми интиқоли маблағҳо гаштааст.

Ҳаҷми маблағҳои интиқолишуда бо низомҳо (бо доллари ИМА)

№	Низоми пардохт	Маблағи интиқоли воридшудаи пардохтгардида	Маблағи интиқоли ирсолшуда	Шумораи Амалиёт
1	ЗОЛОТАЯ КОРОНА	126 145 041	20 715 057	23 782
2	CONTACT	24 450 714	540 897	12 788
3	Western Union	6 831 704	1 266 811	9 095
4	Дигарон	58 818 524	32 094 818	70 169
Ҳамагӣ		216 245 983	54 617 583	115 834

Аз нишондиҳандаҳои қадвал бармеояд ки аз ҳама маблағи зиёд асосан тавассути низоми Золотая корона, баъдан тариқи CONTACT интиқол шудааст.

Интиқоли пардохтшуда маблағҳо дар давоми солҳои 2016-2019 (бо номинали асъор)

Асъор	Соли 2016	Соли 2017	Соли 2018	Соли 2019
RUR	6 193 541 868	7 683 201 112	12 347 136 722	14 489 096 399
USD	703 402 788	473 046 398	450 377 991	413 127 186
EURO	3 278 926	2 479 699	2 451 944	1 856 879
Ҳамагӣ бо \$	956 481 887	723 060 651	862 772 990	913 524 691
Шумораи амалиёт	937 170	802 505	825 111	464 161

Барои ташкили амалиётҳои интиқолӣ, ҚСК «Ташкилот» 33 сохтори худро, аз ҷумла 20-филиал ва 13-МХБ, ки дар он 104 нафар корманд сафарбар карда шудаанд, ҷалб намудааст.

Фаъолияти интиқоли маблағҳо дар сохторҳои амалиётии Муассиса ба санаи 31.12.2019

Номгуи сохтор	Маблағи интиқол бо \$	Ҷоидаи соф	Шумораи кормандон	Сарборӣ ба як корманд (дар 1 рӯз)
Саридора				
МХБ-1	5 235 187	62 426	2	32
МХБ-2	756 526	-21 488	3	7
Душанбе				
н. Фирдавсӣ	7 765 981	124 976	3	38
И. Сомони	3 222 074	9 162	5	9
н. Шохмансур	7 495 226	83 121	5	18
Н. Сино	9 920 617	92 528	2	45

НТМ (РРП)				
Ваҳдат	1 860 082	109 229	4	25
Варзоб	93 833	-11 970	2	1
Рӯдакӣ	737 522	23 798	2	14
Турсунзода	3 309 915	71 454	4	17
Шаҳринав	900 302	35 971	3	14
Филиал Ёвон	372 195	45 434	2	21
н. Ҳисор	2 486 315	77 897	3	24
н. Ҷиргатол	11 664 737	20 757	1	21
Дар н. Суғд				
ш. Хучанд	10 857 839	54 502	10	13
н. Зафаробод	2 146 807	28 218	2	17
н.Исфара	2 113 067	11 812	5	8
н.Истравшан	3 834 613	73 757	3	26
н. Конибодом	5 667 925	92 004	3	28
н. Панҷакент	11 597 354	131 023	13	13
н. Ҷ. Расулов	1 329 558	19 455	2	12
м. Қўрғонтеппа				
н. Панҷ	1 730 960	26 333	1	26
Бохтар	13 454 547	123 018	17	12
н. Қубодиён	4 614 881	78 072	2	42
н. Ҷилиқўл	3 410 361	48 167	2	25
Шаҳритуз	641 441	14 754	1	19
н. Данғара	1 403 933	12 171	2	11
Минтақаи Кўлоб				
ш. Кўлоб	8 886 531	99 386	10	12
н. Восеъ	714 345	1 059	1	7
н. Фархор	4 584 000	74 717	3	23
н. Ховалинг	291 116	-126	1	6
ВМКБ:				
ш. Хоруғ	3 900 998	67 545	4	17
Ҳамагӣ	271 730 889	3 049 361	229	миёна-17

Тибқи ҳадвали мазкур муайян мешавад, ки аз 33-сохтори Муассиса, 3-адад бо зарар дар самти интиқоли маблағҳо фаъолият карданд. Аз ҷумла, МХБ-2 ва Варзоб.

Дигар масъалаи муҳиме, ки ҷолиби диққат аст ин сарбории кормандони интиқолии сохторҳои амалиётӣ мебошад. Мутассифона, бинобар сабаби мавҷуд набудани рақамҳои дақиқ вобаста ба шумораи интиқолгирандагон (гузариш ба ЦФТ) зарур шуморидем, ки рақамҳои тақрибии таҳлилно ҳисоб карда муқоиса намоем.

Муайян шуд, ки қисми зиёди кормандони интиқоли маблағҳо вақти изофа барои хизматрасонӣ кардани дигар маҳсулотҳои Муассисаро доранд.

Масалан, агар дар 1-соат як корманд 3 мизочи интиқолгирандаро ҳадди ақал хизматрасонӣ намояд, пас дар давоми як рӯзи корӣ баробари 24 мизоч мешавад. Лекин таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки дар низоми ҚСК «Ташкилот» аз ин нишондиҳанда камтар, кормандони 21-сохтор аз ҷумла: филиали Муассиса дар н. Бохтар, Исфара, Турсунзода ва дигарон сарборӣ камтар доранд, дар ҳоле, ки дар басти кориашон 2 ва зиёда корманди интиқоли маблағҳо доранд. Бинобар ин, пешниҳод менамоем, ки яке аз корманди худро ба соҳаҳои дигари фаъолияти судманди Муассисай равона гардонанд ё ҳамзамон дигар корҳои тижоратии Муассисаро амалӣ намоянд.

Дар маҷмӯъ бошад, ба ҳисоби миёна (таҳлилӣ), маблағи воситаҳои асосие, ки Муассиса дар самти интиқоли маблағҳо равона кардааст **13,6 млн. сомони**ро ташкил медиҳад, ки ин асосан, бинои корӣ, мизи кории кормандон, компютер ва ба монанди инҳо буда **9,4%-и** маҷмӯи воситаҳои асосии Муассисаро ташкил медиҳад.

Мувофиқи ҳисобу таҳлилҳои гузаронидашуда, дар нимсолаи соли 2019 аз амалияи тижоратӣ зикршуда **7 713 375 сомони даромад** гирифта шуда бошад, пас **хароҷот маблағи 4 663 814 сомони**ро ташкил додааст. Дар натиҷа, ҳисобҳои таҳлилӣ нишон доданд, ки Муассиса дар давраи зикршуда аз ин амалиёт **3 049 561** сомони фоидои соф гирифтааст.

Ҳангомӣ таҳлил хамчунин муайян гардид, ки баҳисобгирии даромаду хароҷотҳо дар ҳар сохтор гуногунранг мебошад. Агар дар як филиал хароҷотҳои дахлдор ба сохтори худаш ба қайд нагирифта бошад, пас дар дигараш ингуна хароҷотҳо ба дигар ҳисобҳо бурда шудаанд ва ё умуман инъикос нагардидаанд. Ин ҳолат дар раванди таҳлилқунӣ душворӣ ба миён овард ва моро водор кард, ки дар баъзе ҳолатҳо, рақамҳои воқеӣ не, балки рақамҳои тахминии ба ҳақиқат нисбатан мувофиқбударо ҳисоб намоем (масалан, хароҷотҳои инкассатсионӣ, бехатарӣ, хароҷотҳо то барқароршаваии интиқол ва ғайра).

Ба хоџири тафсири ин ҳолат, рӯйхат ва ҳаҷми хароҷотҳое, ки вобаста ба интиқоли маблағҳо алоқаманд мебошад дар ҷадвали зерин оварда шудаанд.

№	Номгӯи хароҷот	Ҳаҷми хароҷот
1	Маош	708 556
2	Мукофотпулӣ	396 470
3	Истехлок (амортизатсия)*	290 843
4	Кувваи барқ*	74 005
5	Алоқа (телефон ва интернет)*	196 038
6	Инкасатсия	168 665
7	Бехатарӣ*	221 627
8	Иҷораи бино*	204 867
9	Хароҷотҳои конселярӣ	100 563
10	Фонди ҳифзи иҷтимоии аҳоли (ФСЗН)	276 307
11	Андози минималӣ (1%)	77 134
12	Андози фонди роҳ (2%)	112 937
13	Андоз аз даромад (25%)	964 258
14	Харидани асъори хориҷӣ аз Муассисаҳои шарик	105 544
15	Азнавбаҳодиҳии асъори хориҷӣ	0
16	Истифодаи захираҳои ҷалбшаванда (пасандозҳо) то барқароршавии интиқол	586 000
17	Дигар хароҷотҳои ғайри мустақим	180 000
Ҳамагӣ бо сомонӣ		4 663 814

Эзоҳ: Зери хароҷотҳои гайримустақим асосан, қисми маоши кормандони алоқаманде, ки ба ин кор вобаста буданд, масалан роҳбарони сохторҳо, хазинадорон ва гайра маҳсуб мешаванд.

* Усули ҳисоб кардани истехлок тариқи маблағи умумии истехлоки ҳар як филиал ба шумораи умумии кормандонашон тақсим шуда ба шумораи умумии кормандоне, ки маҳз ба интиқоли маблағҳо дар онҳо машғуланд зарб зада ҳисоб карда шудааст. Ҳамчунин дигар хароҷотҳои марбута ба чунин усул ҳисоб карда шудааст.

Бояд қайд кард, ки маҳз интиқоли маблағҳо барои бештар гирифтани даромад аз амалиёт бо асъори хориҷӣ, сабабгор гаштааст. Мутобиқан дар давраи таҳлилшаванда Муассиса аз амалиёт бо асъори хориҷӣ ба маблағи **11,4 млн. сомонӣ** даромади соф дида бошад аз он на кам аз **4,9 млн. сомонӣ** ё **43%**-и онро маҳз аз ҳисоби фурӯши рубли русӣ ба даст омадааст. Агар даромад аз ҳисоби фурӯши доллари ИМА-ро ба назар гирем, пас ин рақам аз 5 млн. сомонӣ зиёд метавон буд.

Гуфтаҳои боло шаҳодат аз он медиҳанд, ки маҳз Саридораи Муассиса аз сохторҳои амалиётии худ доллари ИМА-ро бо нархи нисбатан арзон

дастрас менамояд ва асосан ин асьорхое мебошанд, ки сохторҳо аз ҳисоби мубодилаи интиқоли маблағҳои муҳочирон ба даст овардаанд. Яъне маҳз интиқоли маблағҳо сабабгори зиёд гардидани даромади ҶСК «Ташкилот» ва таъмин шудан бо асьори хориҷӣ мебошад, ки дар ҳолатҳои мухталиф Муассиса талаботҳои асьории худро аз ин сарчашмаҳо қонеъ гардонда истодааст. Барои мисол, Муассиса дар давраи таҳлилшаванда **3 млрд. 770 млн. рубли русии** маблағҳои интиқолиро пардохт карда **919 млн. рубро** ба хориҷ ирсол намудааст. Ҳамзамон маблағи **368 млн. рубро** аз Муассисаҳои шарикӣ дохилӣ дастрас карда, боқимонда **2,5 млрд. рубро** аз бозор харидорӣ карда ба мизочон фурухтааст. Ин танҳо ба мисоли рубли русӣ мебошад, вале нисбати доллари ИМА ва Евро, бо назардошти мавҷуд будани сабабҳои маълум, тарзи ҳисбу китоб кардани он ниҳоят душвор мебошад ва вақти беандозаро талаб менамояд.

Рақамҳои инъикосгардида ҳамчунин далели онанд, ки Муассиса маблағи зиёди асьории қонеъкунандаи худро аз ҳисоби бозор таъмин менамояд. Албата, маълум аст, ки дар самти таъмин бо доллари ИМА чандон душворӣ мавҷуд нест, чунки филиалҳо долларро аз бозор ва ё аз саридора дастрас менамоянд. Вале мушкилот асосан бо рубли русӣ мавҷуд аст ва таъмини он дар баъзе ҳолатҳо аз дигар Муассисаҳо, аз ҷумла БМТ, ва Барбанк бо хароҷотҳои иловагӣ дастрас карда мешаванд.

Дар давраи таҳлилшаванда ҶСК «Ташкилот» ҳамагӣ ба маблағи **32,3 млн. сомонӣ** воситаҳои пулию молиро барои пешбурди тижорати интиқоли маблағҳо равона кардааст, ки аз он воситаҳои асосӣ ба маблағи **13,6 млн. сомонӣ**, нақдина тақрибан **14 млн. сомонӣ** ва хароҷотҳои истеҳсолии тағйирёбанада, аз қабилӣ маош, андозҳо ва ғайраҳо маблағи **4,7 млн. сомони**ро ташкил доданд. Дар ҳолати ба таъхир афтодани маблағи барқароршаванда аз тарафи Муассисаҳои шарикӣ (низомҳои интиқоли), Муассиса маҷбур мешавад, ки аз ҳисоби захираҳои ҷалбшавандаи дигар онро муваққатан пушонад. Дар ин ҳолат, ба ҳисоби миёна: $\frac{14 \text{ млн. сомонӣ} \times 15,5\%}{100} = 2,14 \text{ млн. сомони}$ / $\frac{\text{қиммати миёнаи солони захираҳо}}{360 \text{ рӯз}} = 6027 \text{ сомонӣ}$ дар як рӯз хароҷоти иловагӣ дошта бошад.

Агар Муассиса ин ҳаҷми маблағҳоро дар ягон ташкилоти молиявӣ ҳамчун пасандоз бо арзиши **10%-и солони** мегузошт, пас фоидаи соф ба ҳисоби миёна маблағи на камтар аз **1 млн. сомони**ро дар давоми давраи **ҳисоботӣ** ташкил менамуд. Дар асл бошад, фоидаи соф аз ин амалиёт маблағи **3 049 561 сомони**ро ташкил карда истодааст. Аз ин маълум мегардад, ки ҶСК «Ташкилот» аз амалиёт бо интиқоли маблағҳо нисбат ба

* Рубли русӣ – 14,5%, доллари ИМА – 18,8% ва Евро 13,1 % солони нархи захираҳои ҷалбшудаи Бонк

он, ки ба дигар самтҳои алтернативии фаъолияти молияви равона намояд, бештар фоида гирифта истодааст!

Номгӯи сабабҳои, ки боиси кам шудани даромади Муассиса аз амалиётҳои интиқоли маблағҳо мешаванд ва садди роҳи рушди он мегарданд:

1. Ҷойгиршавии сохтори хизматрасон чандон дар ҷойи сараҳои ё обод маскан надорад. Хусусан филиалҳои, ки дар ноҳияҳои дурдаст мебошанд;
2. Душворӣ бо таъмини қувваи барқ дар фаслҳои сард, хусусан дар ҳолатҳои фавқулода;
3. Баъзан бо нақдина саривақт таъмин нашудани сохторҳои амалиётӣ;
4. Рақобати шадид дар байни ташкилотҳои молиявӣ дар минтақаҳои кишвар;
5. Хароҷотҳои истехсоли нисбатан гарон мебошанд. Махсусан барои давраи сармо ба тамоми филиалҳо барои харидани сӯзишворӣ (барои движок) зарур аст;
6. Таъмини номуътадил бо алоқа ва интернет;
7. Муомилаи дурушт ё нодуруст бо мизоҷон;
8. Маблағҳои барқароршаванда аз 2-рӯз зиёдтар мавҷуданд;
9. Мавқеи қушодаи асбӯрӣ дар баъзе ҳолатҳо боиси зарари ғайриҷашмдошт шуда метавонад.

ХУЛОСА:

1. Барои ҶСК «Ташкилот» фаъолияти тиҷоратӣ дар самти интиқоли маблағҳо дар давраи зикршаванда фоиданок буда даромаднокии он **65%** (рентабельность) ва нишондиҳандаи **CIR-29,4%** мебошад, ки ин аз нишондиҳандаҳои бозорӣ ва талаботҳои қабулшуда қариб ду маротиба беҳтар аст;
2. Алҳол ба ҳисоби миёна ҶСК «Ташкилот» аз низомҳои интиқолии маблағҳо бо арзиши **0,54%**-и солона даромад гирифта истодааст ва нуқтаи безарар (точка безубыточности) аз ин амалиёт, дар ҳолати комиссия хизматрасонии софи ба души ҶСК «Ташкилот», **0,33%** боқӣ мондан ба шумор меравад. Нуқтаи даромаднокии ниҳой барои тавсия на камтар аз **0,47%** пешкаш мегардад;
3. Аз тарафи дигар бояд қайд кард, ки дар як рӯз ба ҳисоби миёна Муассиса **3,3 млн. доллари ИМА-ро** интиқол медиҳад, ки аз он **36 ҳаз. сомонӣ** фоидаи соф мегирад. Вале агар дар як рӯз аз **2,2 млн.**

доллари ИМА камтар интиқол шавад, пас алакай фаъолияти мазкур камдаромад ҳисобида мешавад. Дар ҳолати аз **1,53 млн. доллари ИМА** камтар дар як рӯз интиқол додан, Муассиса аз ин амалиёт зарар мебинад;

4. Тибқи таҳлилҳо агар нуқтаи интиқоли маблағҳо дар як моҳ, ба ҳисоби миёна, муодил бо **доллари ИМА аз 50 ҳаз.** камтар интиқол намояд, пас алакай ин сохтор зарарнок ҳисобида мешавад;
5. Аз бемасъулияти ё ин, ки беаҳмиятии фронт ва бек офисҳои кормандони бо маблағҳои интиқоли сару кордошта бармеояд, ки як қисми маблағҳои пардохт шудаду вале сари вақт барқарор нашуда вучуд доранд. Аз ин лиҳоз, Муассиса маҷбур аст, ки нисбати ин маблағҳои барқарорнашуда захира ташаккул диҳад. Чунин ҳолат метавонад хароҷоти иловагии дигарро талаб намояд. Аз рӯи таҳлилҳои қисмати сохтори марбути ташкилот ба ҳолати аввали соли 2020, маблағҳои барқарорнашуда дар: **240 ҳаз. доллари ИМА** мебошад. Ин маблағҳо асосан тӯли солҳои қаблӣ ташаккул ёфтаанд;
6. Зарурияти рушд додани ҳаҷми сифати интиқоли маблағҳо ва бештар кардани саҳми Муассиса дар ин бозор боиси зиёд шудани даромадноки гардида метавонад;
7. Сохторҳои дахлдор вобаста ба камбудии зикршуда чораҳои заруриро андешида ҳар моҳ аз натиҷаи иҷроиши он ба аъзоёни раёсати Муассиса ахборот манзур намоянд;
8. Сохторҳои, ки аз амалиёти интиқоли маблағҳо зарар дида истодаанд, чораҳои раҳи аз ин ҳолатро ҷуянд.

Нишондиҳандаҳои овардашуда танҳо ба амалиётҳои интиқолие, ки бе кушодани суратҳисоб ба амал бароварда мешаванд алоқаманд ҳастанд. Агар нишондиҳандаҳои интиқоли маблағҳои, ки бо кушодани суратҳисоб алоқаманд мебошанд ба назар гирем, пас фоидаи соф аз ин амалиёт ба маблағи тақрибан **1,1 млн. сомони** бештар мешавад.

Дар интиҳо қайд кардан ба маврид аст, ки дар ҳолати сифатан бештар шудани самаранокии кори сохторҳои амалиёти дар самти интиқоли маблағҳо ва то андозае баратараф намудани камбудии мавҷуда, эҳтимолияти бештар гирифтани даромад имконпазир аст.